

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kiusaamisen käsite ja määrittely

Miia Sainio (PsT)

miia.p.sainio@jyu.fi

Tavoitteena

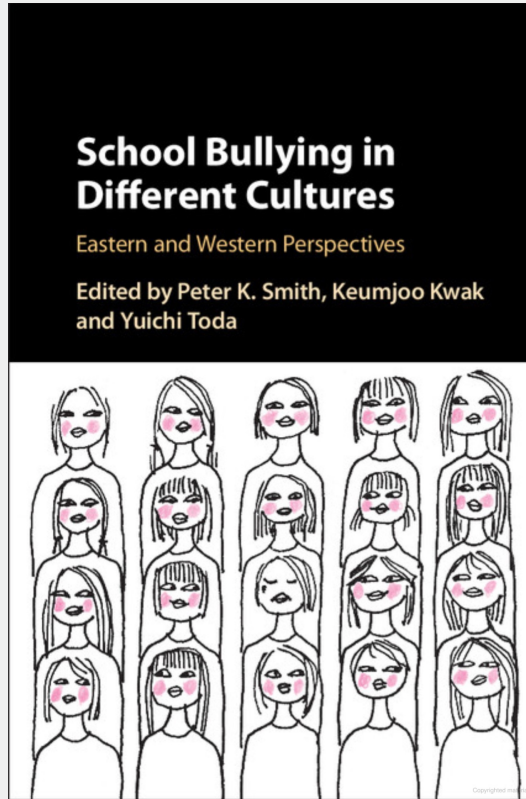
- Tiedostaa haasteita kiusaamiskäsitteessä ja sen määrittelyssä
- Ymmärtää, miksi on tarpeen määritellä kiusaaminen
- Tietää, mitä asioita kiusaamiseen liittyy ja pystyä tunnistamaan ja erottamaan kiusaaminen

Mitä kiusaaminen on?

- Mitä mielikuvia sinulle herää sanasta kiusaaminen?
Minkälaisia tilanteita, tapahtumia tai ihmisiä mieleesi tulee?
- Miten määrittelisit kiusaamisen?

Kiusaaminen: Sanan konnotaatiot voivat vaihdella eri kielissä ja kulttuureissa

- *Kiusaaminen*
- *Mobbning* (ruotsi)
- *Bullying* (englanti)
- *Pesten* (hollanti)
- *Ijime* (japani)
- *Wang-ta* (korea)
- *Bat nat* (vietnam)
- *Acoso* (espanja)
- *Prepotenza/violenza* → *il bullismo* (italia)

Hellström, L., Thornberg, R., & Espelage, D. L. (2021). Definitions of bullying. Teoksessa *The Wiley Blackwell Handbook of Bullying* (ss. 2–21). John Wiley & Sons, Ltd.

Smith, P. K., Kwak, K., Hanif, R., Kanetsuna, T., Mahdavi, J., Lin, S.-F., Olafsson, R., & Ucanok, Z. (2016). Linguistic issues in studying bullying-related phenomena: Data from a revised cartoon task. Teoksessa K. Kwak, P. K. Smith, & Y. Toda (Toim.), *School Bullying in Different Cultures: Eastern and Western Perspectives* (ss. 280–298). Cambridge University Press.

Kiusaaminen sanan käytöstä

Hyvinvointi | Hyvinvointi

Liisa Niemi HS

30.9. 12:59 | Päivitetty 30.9. 13:17

Koulukiusaamisesta puhuminen on vähättelyä, sanoo terapeutti ja kirjailija Anja Snellman – nyt hän kertoo, miten väkivallasta pitäisi puhua

”Kiusaaminen-sanassa on tiettyä kepeyttä. Vanhan sanonnan mukaan kiusaaja vain tykkää kohteestaan ja siksi kiusaa. Siinä on järjetön ristiriita, koska kyse on pohjimmiltaan alistamisesta ja vallankäytöstä”, Snellman sanoo.

<https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000006653526.html>

Hyvä elämä Ihmiset

31.8.2018

Jos lapsi kuristaa, se on kiusaamista, jos aikuinen, se on pahoinpitely – Kiusaaminen on aivan liian vähättelevä ja leikkisä sana

Kolumni: Eivätkö lapset ja aikuiset ole vielä kukaan yhtä arvokkaita, kysyy toimittaja Tiina Ellilä.

<https://www.rannikkoseutu.fi/a/201173584>

Puheenvuoro

Mikko Elo

21.1.2019 6:00

Toimittajalta: Sana vähättelee asian vakavuutta – fyysinen kiusaaminen on pahoinpitely, verbaalinen kiusaaminen on kunnianloukkaus

<https://www.kankaanpaanseutu.fi/puheenvuoro/art-2000006734479.html>

AJANKOHTAISTA

👤 Milla Ollikainen ⌚ 28.09.2020 11:33

Koulukiusaaminen: Puhetavan muutos murtaa koulujen vanhan perinteen – ”Jos on kyseessä pahoinpitely, se ei ole kiusaamista”

Kun koulussa kiusatulle oppilaalle pitää tilata pahoinpitelyn vuoksi ambulanssi, ollaan jo varsin äärimmäisen kiusaamisen kanssa tekemisissä – niin äärimmäisen, ettei siitä pitäisi puhua kiusaamisena lainkaan.

<https://seura.fi/asiat/ajankohtaista/koulukiusaaminen-puhetavan-muutos-murtaa-koulujen-vanhan/>

Kiusaaminen, väkivalta vai rikos?

Rangaistava
vihapuhe

Pahoinpitely

Vainoaminen

Seksuaalirikos

Yksityiselämää loukkaavan
tiedon levittäminen

Laiton uhkaus

Kunnianloukkaus

Moneen kiusaamistapaukseen sopii jokin rikosnimike

Kiusaaminen on aina väkivaltaa, mutta väkivalta ei aina ole kiusaamista

Määritelmä KiVa Koulu oppaissa 2018

- Kiusaamisen yleisesti käytetty määritelmä on seuraava:
Kiusaaminen on **tahallista, toistuvasti** yhteen ja samaan yksilöön kohdistuvaa harmin tai haitan aiheuttamista. Usein lisätään, että **kiusatun on vaikea puolustautua**.

- Kiusaamisena ei pidetä
 - ...riitoja ja konflikteja
 - ...leikkimielistä kiusoittelevaa
 - ...yksittäisiä loukkauksia

Kiusaamisessa puututaan aina **kokonaistilanteeseen**, ei yksittäiseen tekoon

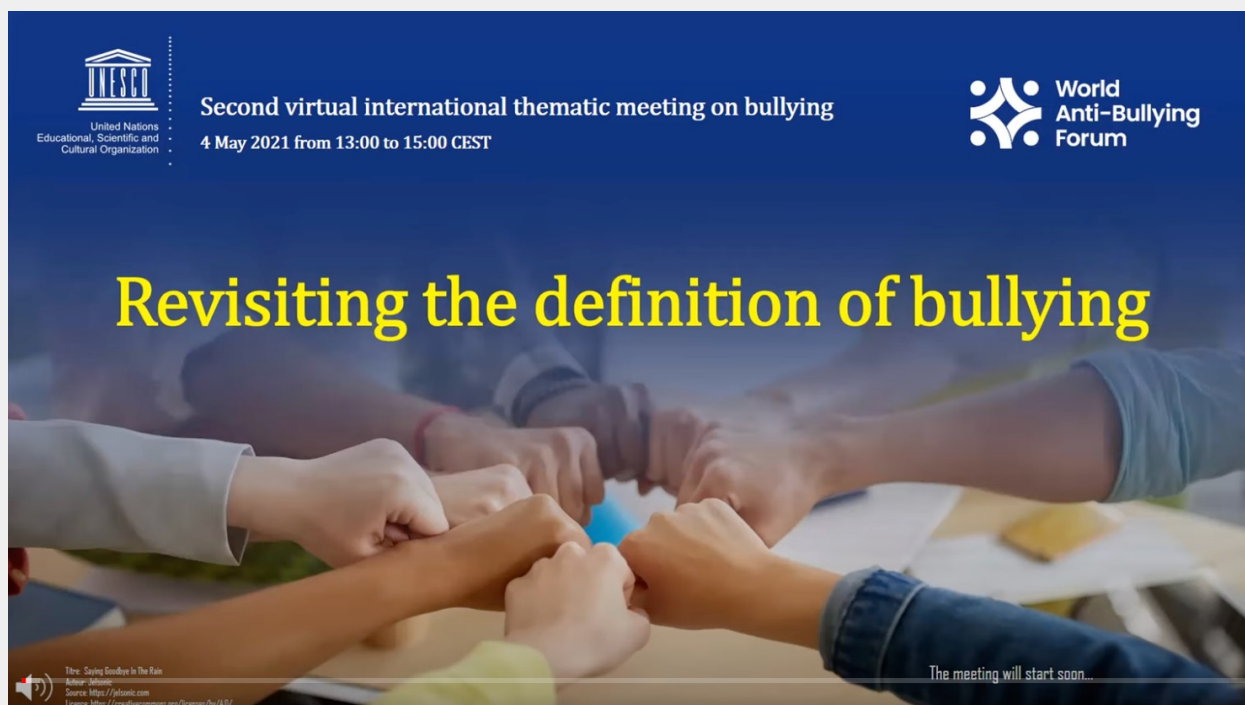
Riitoihin, konflikteihin ja loukkauksiin tulee toki puuttua asianmukaisesti!

Salmivalli ym., 2018: *Avain KiVa Kouluun*, www.kivakoulu.fi; Olweuksen määritelmä 90-luvulta on tämän määritelmän pohjana

Asiantuntijat myös kansainvälisellä tasolla pohtivat määritelmää kiivaasti

Määritelmä kapea, yksilöpsykologinen, ei huomioi monimutkaisia tilanne- ja kontekstuaalisia tekijöitä eikä rakenteellisia tekijöitä tai yhteiskunnan valtasuhteita.

Kiusaamisen määrittelyä...

Miten huomioida alisteisuuden tilanne ja kontekstisidonnaisuus?

TAHALLISUUS

TOISTUVUUS/JATKUVUUS

KOHTEEN
PUOLUSTUSKYVYTTÖMYYS/
ALISTEISUUS

Toisinaan subjektiivinen kokemus ehdotettu myös sisällytettävän määritelmään, mutta tämä ei ole ongelmatonta, jos lapsi/nuori esimerkiksi kieltää asian

Määritelmän on tarkoitus auttaa tunnistamaan kiusaaminen, tulkitsemaan tutkimustuloksia oikein. Yhteinen määritelmä on myös perusta yhdenmukaiselle kiusaamisen vastaiselle työlle.

Hellström, L., Thornberg, R., & Espelage, D. L. (2021). Definitions of bullying. Teoksessa *The Wiley Blackwell Handbook of Bullying* (ss. 2–21). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118482650.ch1>

Horton, P. (2021). Critique of the Bullying Research Program. Teoksessa *The Wiley Blackwell Handbook of Bullying* (ss. 60–75). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118482650.ch4>

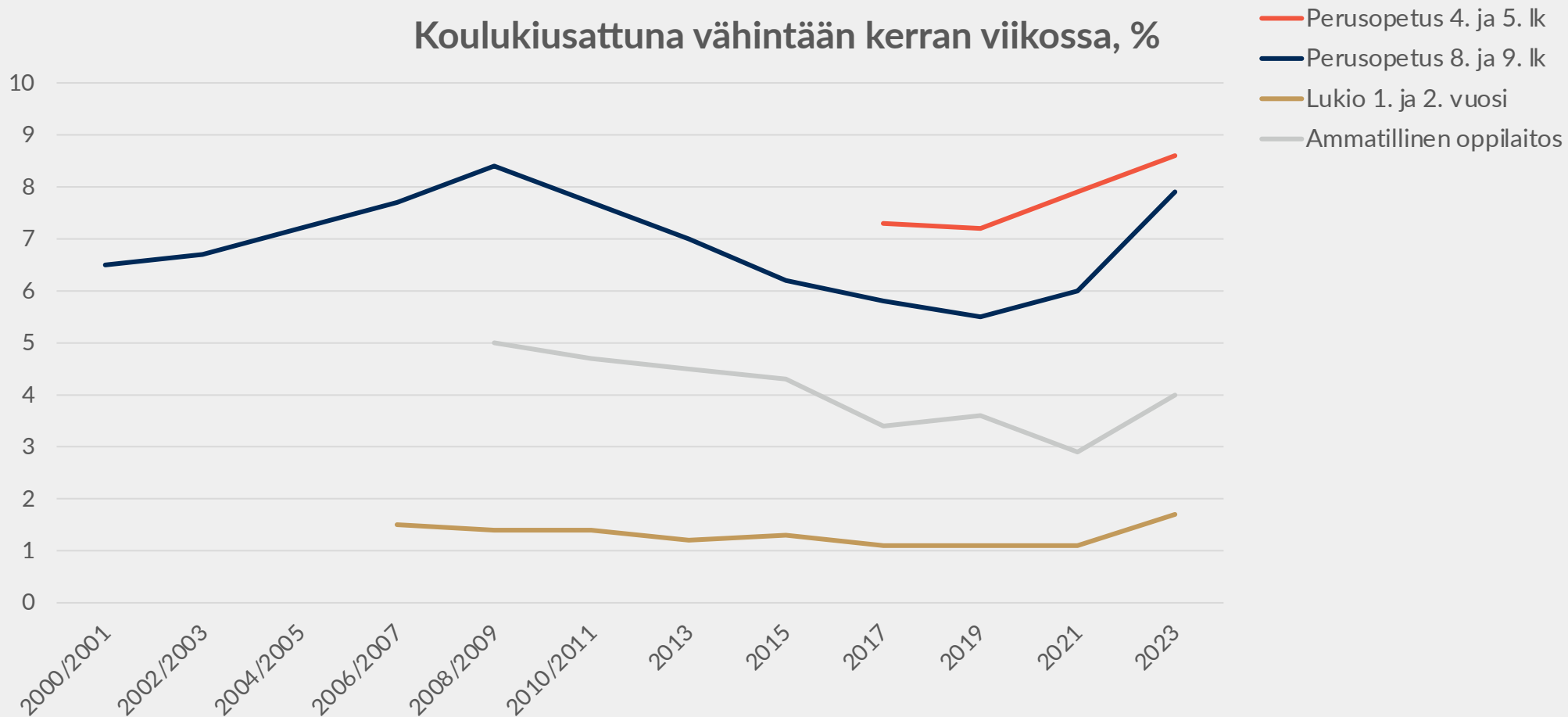

Oleellista ei ole miten tai missä kiusaaminen tapahtuu

- Kiusaaminen voi...
 - ilmentyä fyysisenä väkivaltana, henkisenä alistamisena, ulkopuolelle jättämisenä, nöyryyttämisenä, uhkailuna, pilkantekona...
 - olla suoraa ja näkyvää tai epäsuoraa tai hyvin piilotettua
 - tapahtua koulun pihalla, ruokalassa, luokassa, koulumatkalla, verkossa...

Miten yleistä kiusaaminen on Suomessa: Kouluterveyskysely 2006-2021

Luopa, ym. (2008.). Koulukiusaaminen peruskoulun yläluokilla 2000–2007.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79106/opm07.pdf?sequence=1>

Onko nettikiusaaminen erillinen ilmiö?

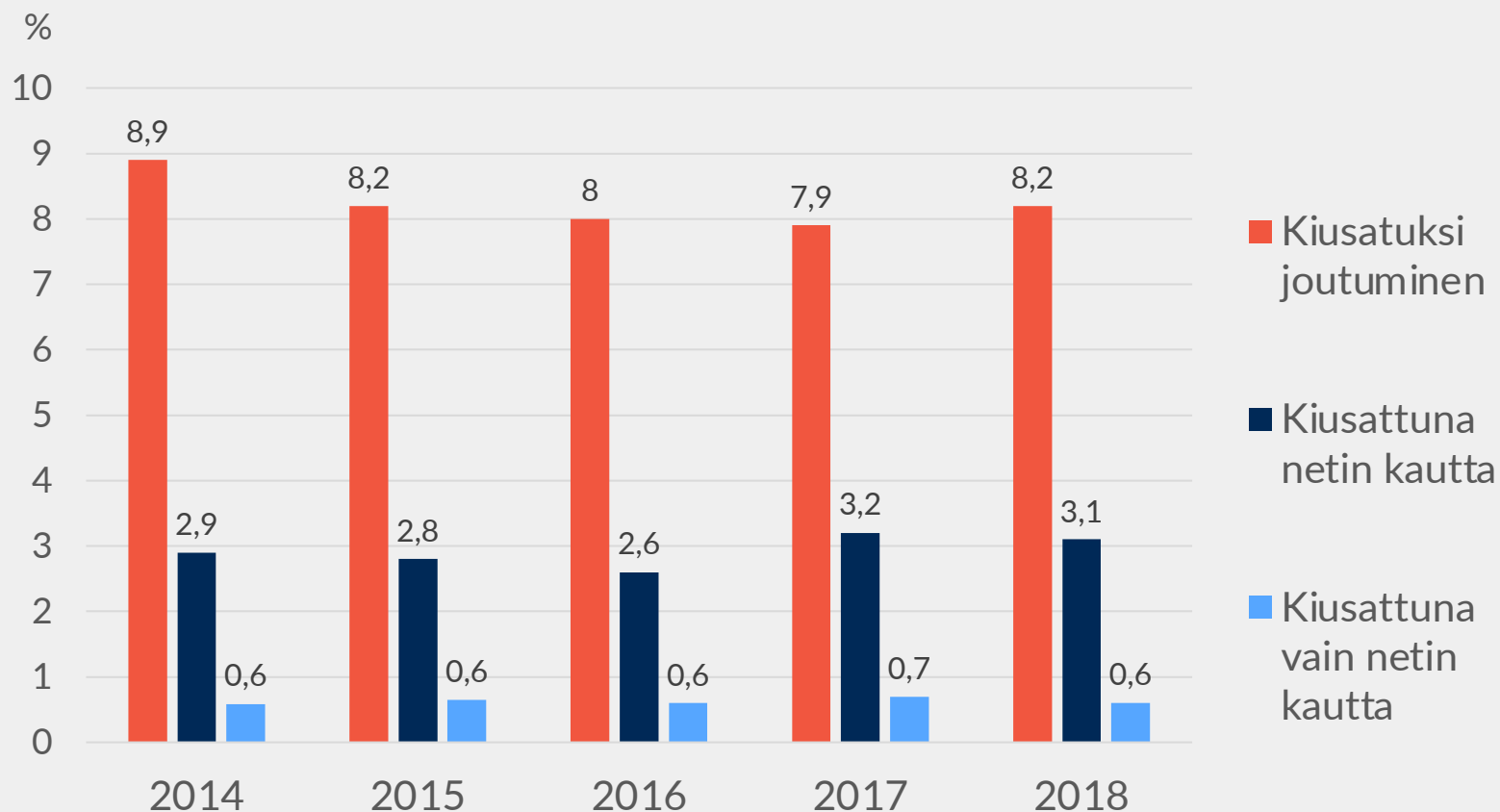
Old Wine, New Bottle?

- Yleisö voi olla mittava (leviäminen laajalti)
- Kiusaava ja kiusatuksi joutunut eivät joudu kasvokkain (empatia)
- Kiusaavan tunnistaminen voi olla vaikeampaa (anonyymisyys tai kokemus siitä)
- Kiusaamista voi olla vaikea paeta (ei rajoitu tilaan/aikaan)
- Tutkimukset ovat kuitenkin ristiriitaisia sen suhteen, onko nettikiusaaminen yleisempää kuin perinteinen kasvokkain tapahtuva kiusaaminen

Lyhyesti nettikiusaamisesta

Netissä kiusattuja kiusataan lähes aina myös perinteisiin kiusaamisen muotoihin

KiVa-kyselyn aineisto, 2014-2018

Salmivalli, C., Sainio, M., & Hodges, E. V. E. (2013). Electronic victimization: Correlates, antecedents, and consequences among elementary and middle school students. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(4), 442–453. <https://doi.org/10.1080/15374416.2012.759228>

Määritelmä on tärkeä, mutta vasta lähtökohta

Sitä, että raivataan sitä aikaa meillä
opettajakokouksissa ja, sitä yhteistä aikaa, että
niihin yhdessä (pieni tauko) niinku perehdytään
ja...Ettei se jää yksittäisen opettajan harteille, et sit
ei niinku toimi.

(Opettaja; Herkama ym. haastatteluaineisto 2017)

- Ymmärrystä tehokkaista ennaltaehkäisy- ja puuttumisen keinoista
- Sitoutumista ja vastuuta
- Johtamista ja arvoperustaa

Kiusaamisen vastainen työ on jatkuva prosessi, ei projekti